

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

ISO 9001:2015

www.ukzuz.cz

ZHODNOCENÍ ŠETŘENÍ IOR ZA ROK 2021

Ing. Pavla Šenkeřiková
Oddělení ekologického zemědělství

Obecné informace

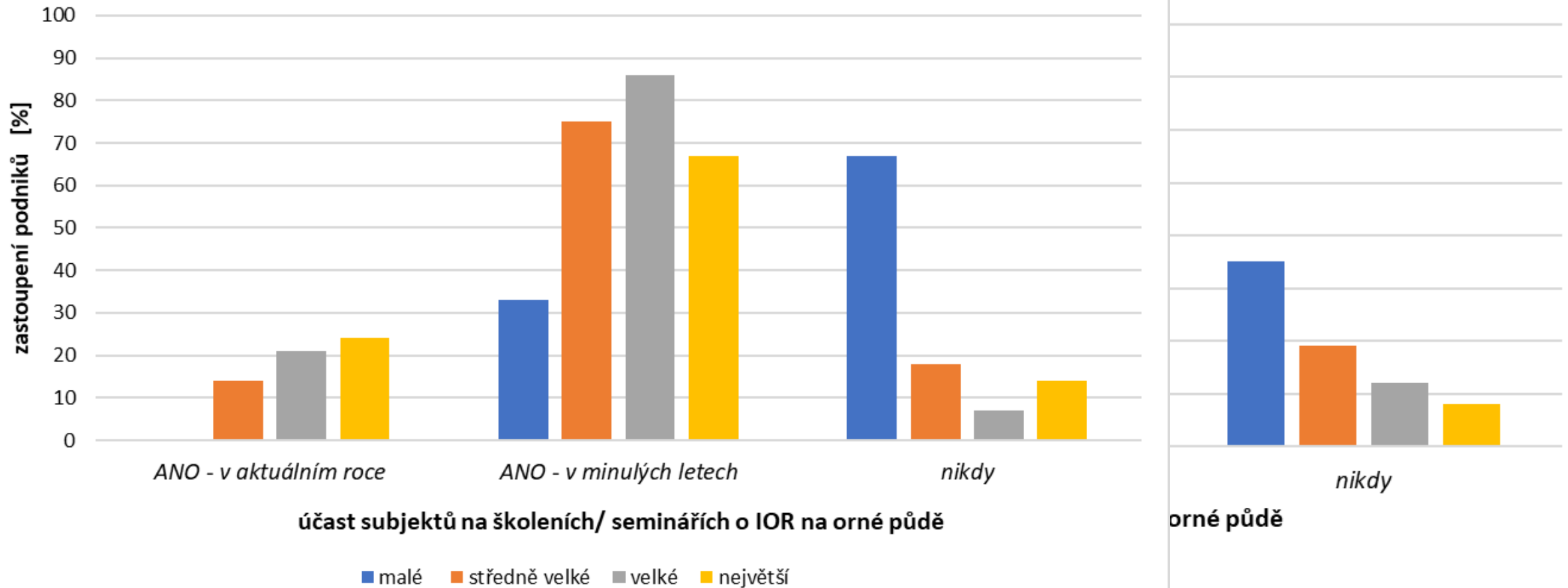
- Do šetření IOR v roce 2021 zapojeny podniky **napříč všemi kraji.**
- **Průměrná výměra** obhospodařované orné půdy u **malých podniků** 27,74 ha, **středně velkých podniků** 208,22 ha, **velkých podniků** 715,33 ha a **největších podniků** 1621,92 ha.
- **potvrzuje se dlouhodobý trend** nízké účasti malých podniků na odborných seminářích nebo školeních zaměřených na IOR

Proškolenost podniků na téma IOR

(výsledky šetření IOR 2021)

Proškolenost podniků na téma IOR

(výsledky šetření IOR 2020)

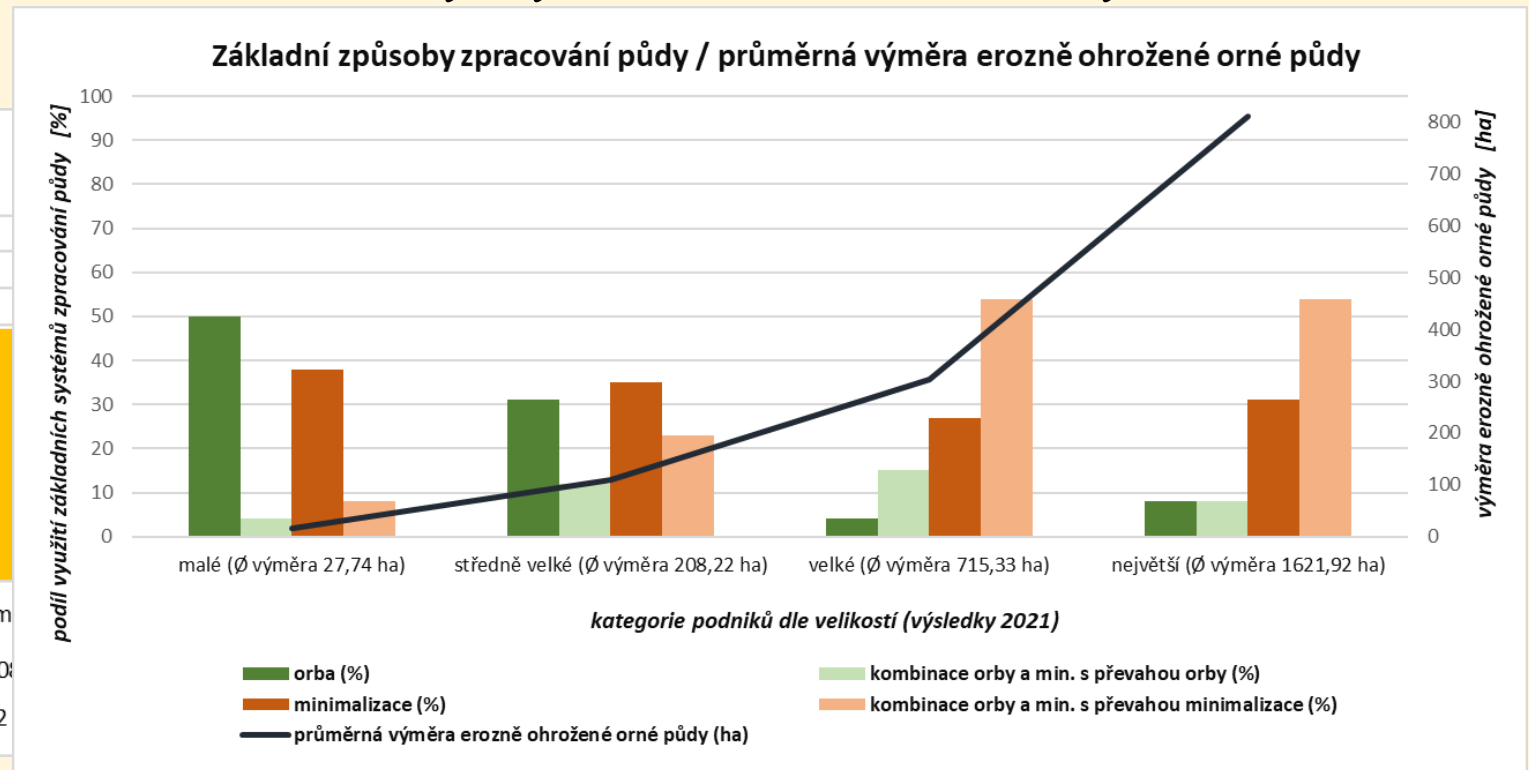
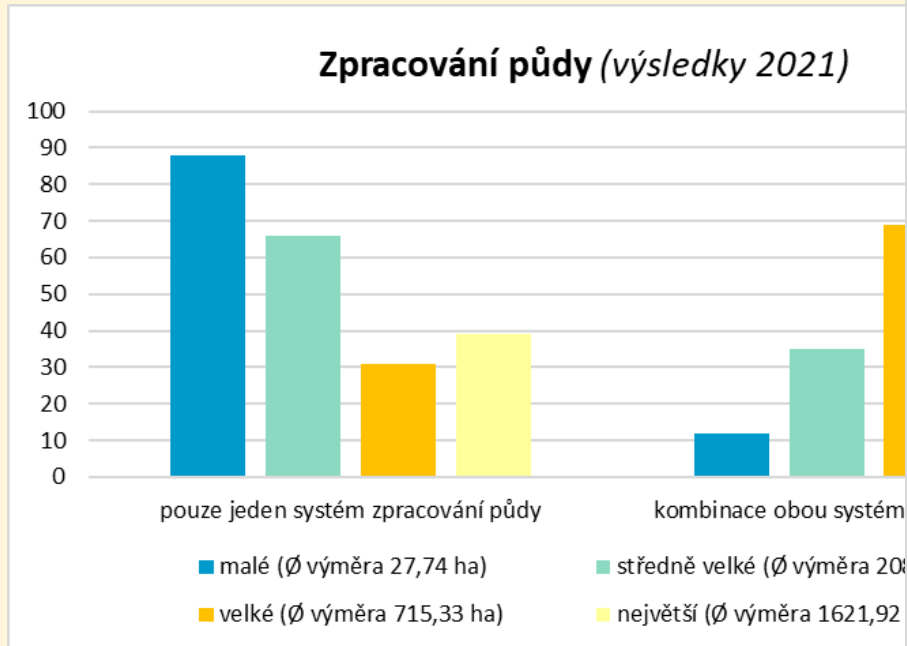

orné půdě

nikdy

Půda

- **Větší podniky** využívají častěji **kombinaci obou systémů zpracování půdy** oproti pouze jednomu z nich.
- S **rostoucí** velikostí podniků **klesá** využití klasického (konvenčního) systému zpracování půdy → *možná souvislost s výskytem erozně ohrožených DPB a standardy DZES*

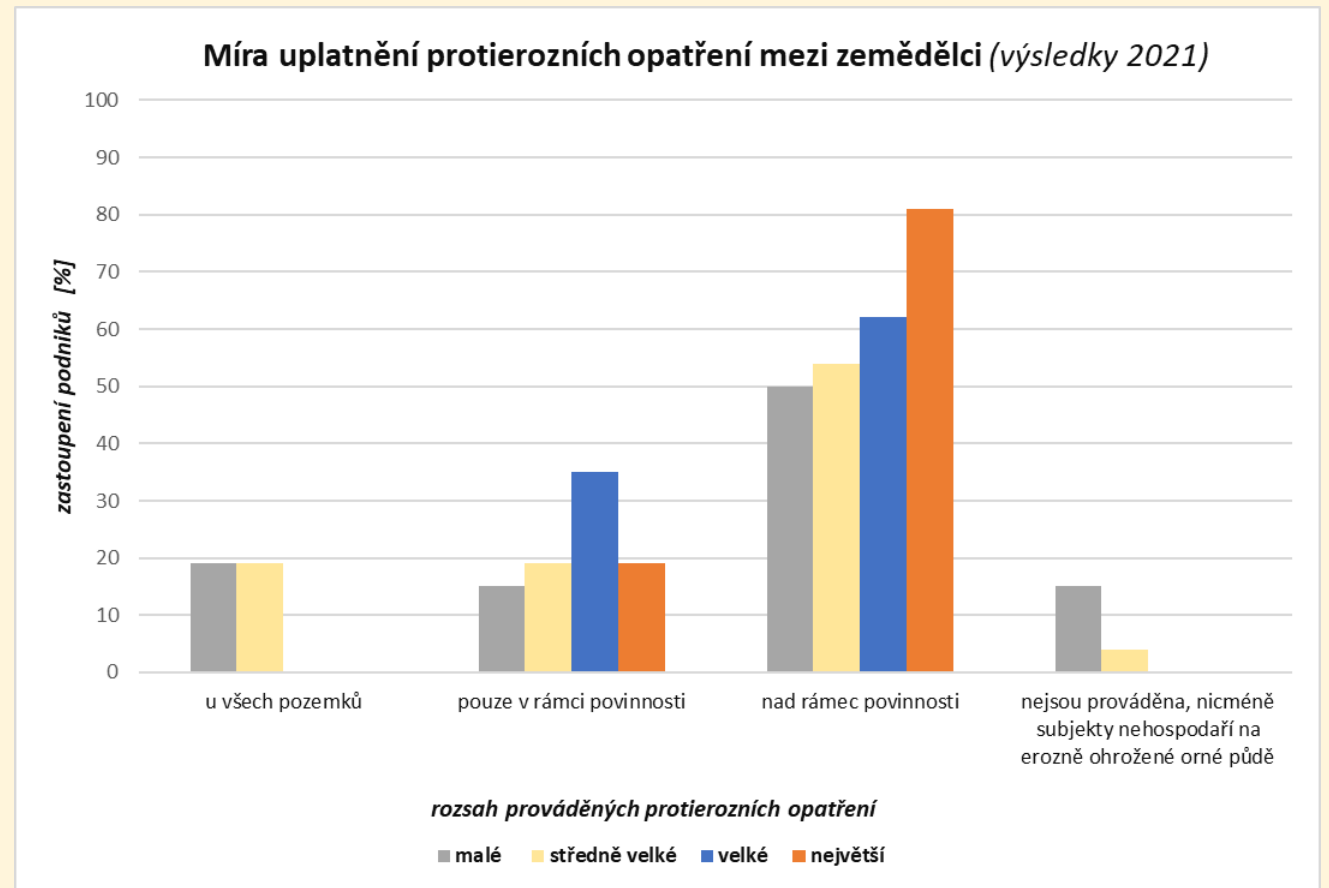

Půda

- **Převažuje snaha zemědělců předcházet vzniku eroze** → protierozní opatření jsou zaváděna nejen tam, kde to vyžaduje legislativa, ale také preventivně po vyhodnocení nebezpečí vzniku eroze.

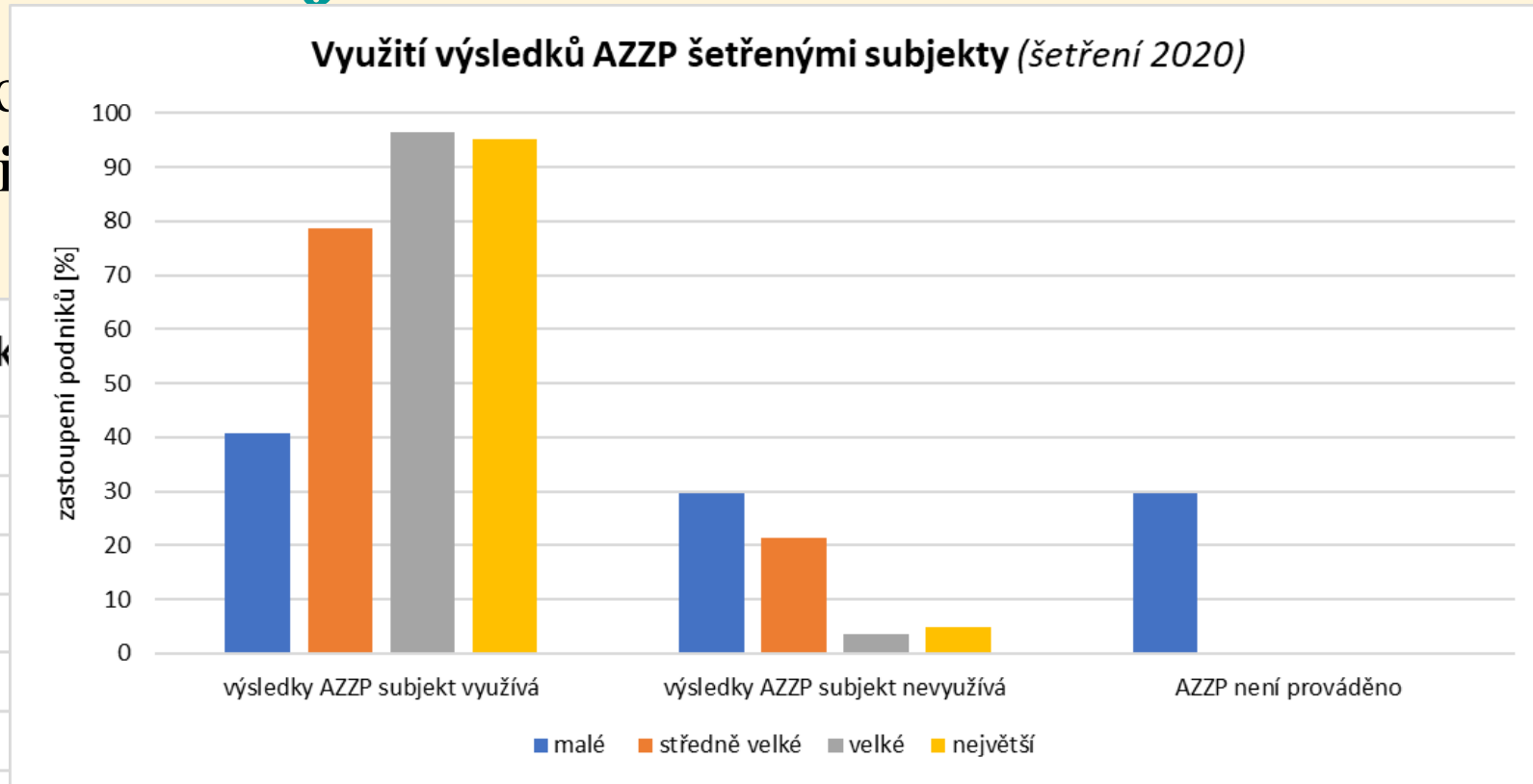
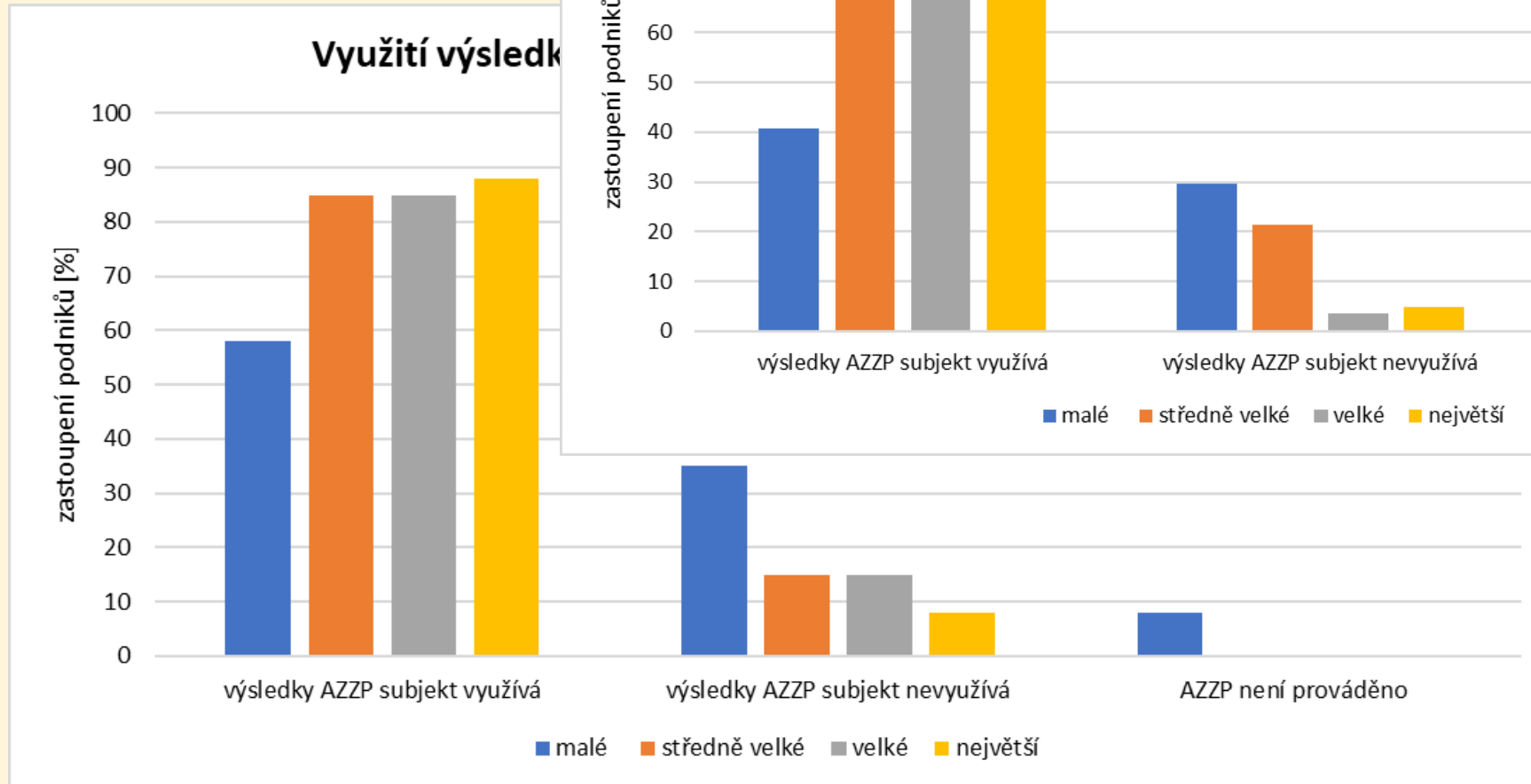
Nejčastěji využívaným opatřením je, stejně jako v předešlém roce šetření, zvyšování organické hmoty v půdě.

Další často využívaná opatření: zakládání porostů po vrstevnici, odkameňování, setí do mělké podmítky s posklizňovými zbytky, nebo výběr plodin s odpovídající ochrannou funkcí.

Hnojení

- S výsledky AZZP nebo v praxi převážná většina roku šetření

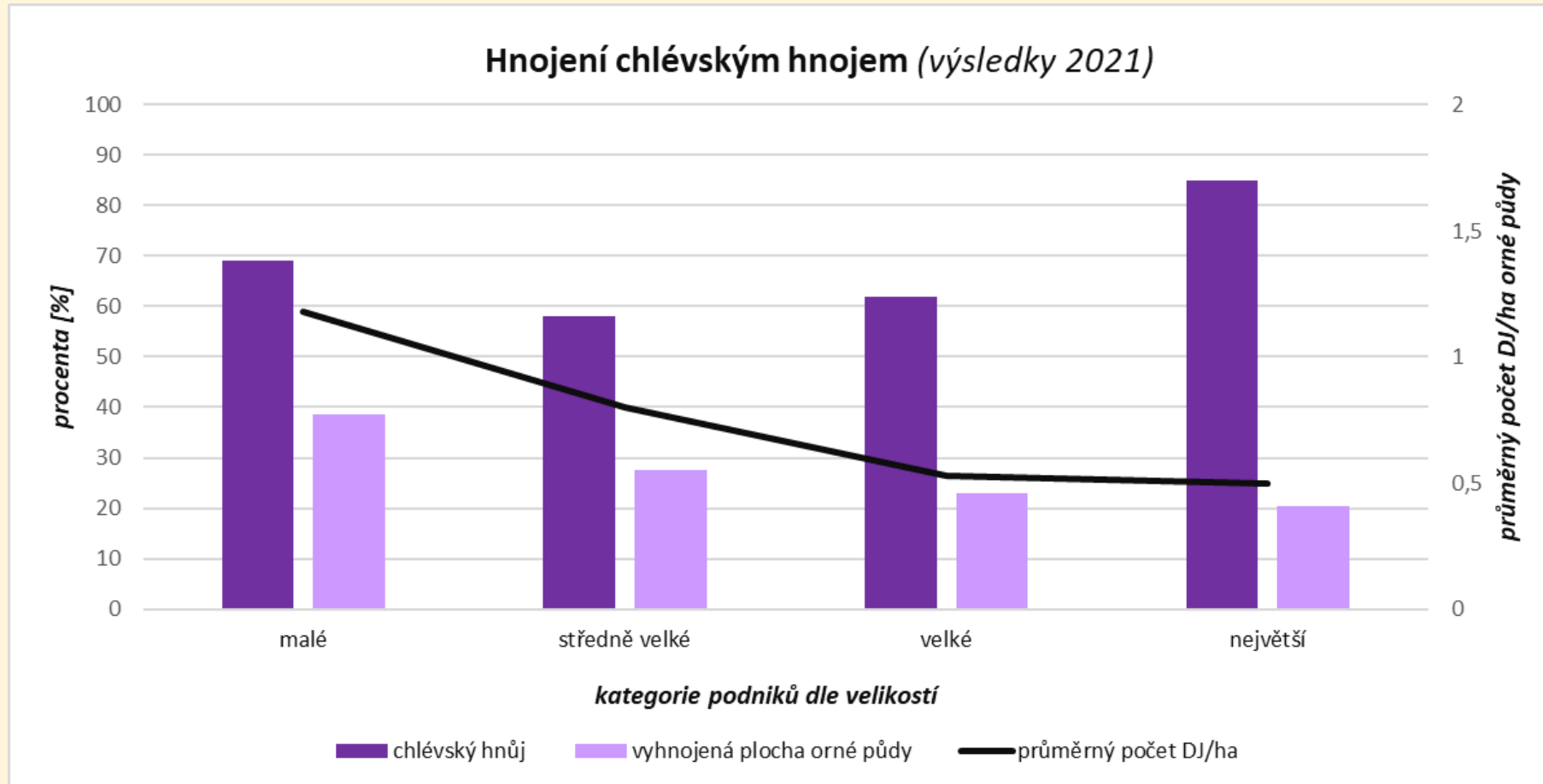
Hnojení

- S bilanční kalkulačkou organické hmoty pracuje necelá 1/3 dotazovaných → pozorujeme nárůst četnosti proti výsledkům z předešlého roku šetření
- Živočišnou výrobu provozuje 60 % podniků vybraných v roce 2021 k šetření IOR.

(V průměru disponují malé podniky 32,7 DJ, středně velké 165 DJ, velké 377,2 DJ a největší 802,5 DJ. Nicméně při přepočtu DJ na ha bylo zjištěno, že na 1 hektar orné půdy připadá u malých podniků v průměru 1,2 DJ, zatímco u středně velkých podniků je to 0,8 DJ a u velkých a největších podniků 0,5 DJ).

Hnojení

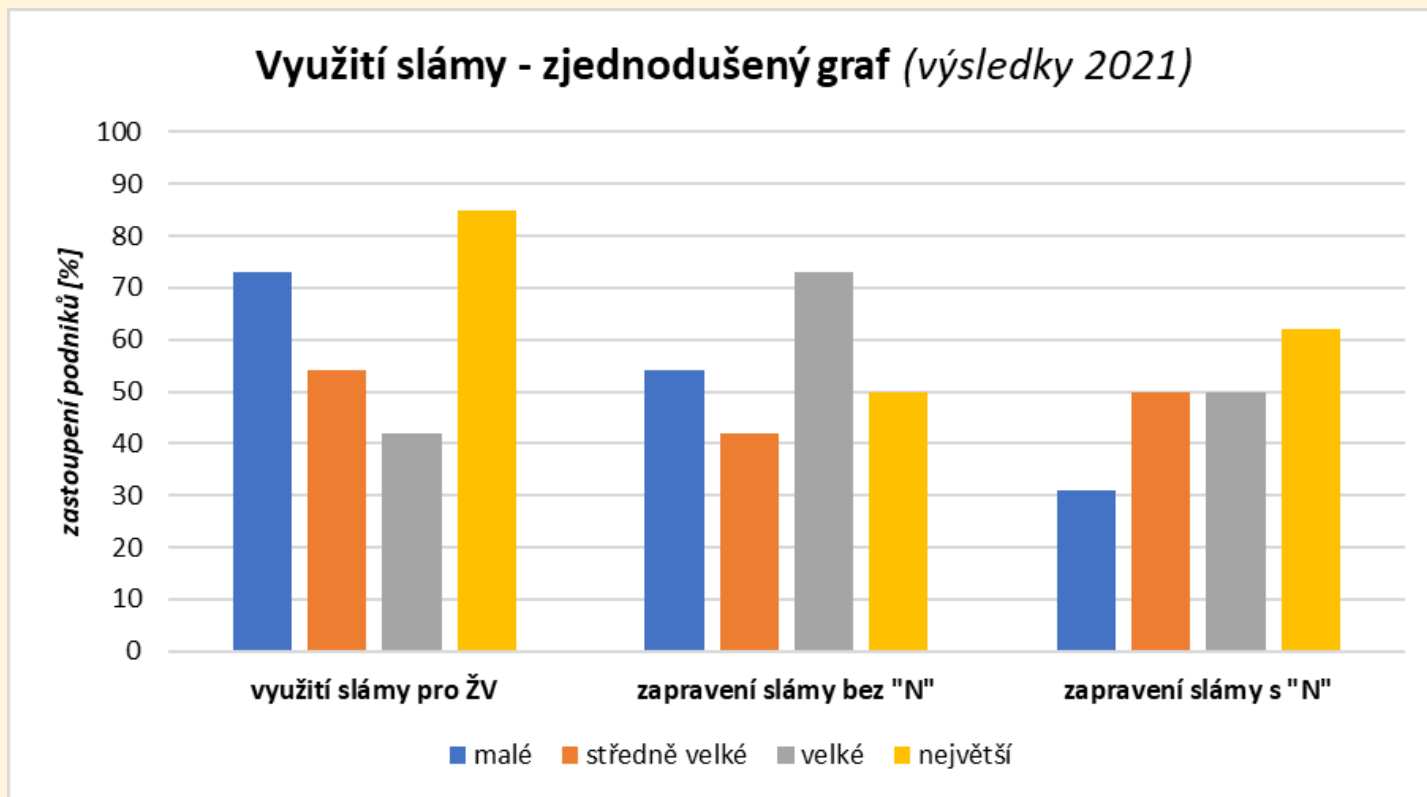
- Jako zdroj organické hmoty využívají zemědělci **nejčastěji chlévský hnůj a zelené hnojení.**

Hnojení

- Ve všech kategoriích podniků se objevují **obě základní možnosti** využití slámy (malé, středně velké a největší podniky využívají slámu* převážně pro potřeby živočišné výroby, zatímco velké podniky ji častěji zapravují do půdy – převažuje zapravení bez odpovídající dávky „N“).

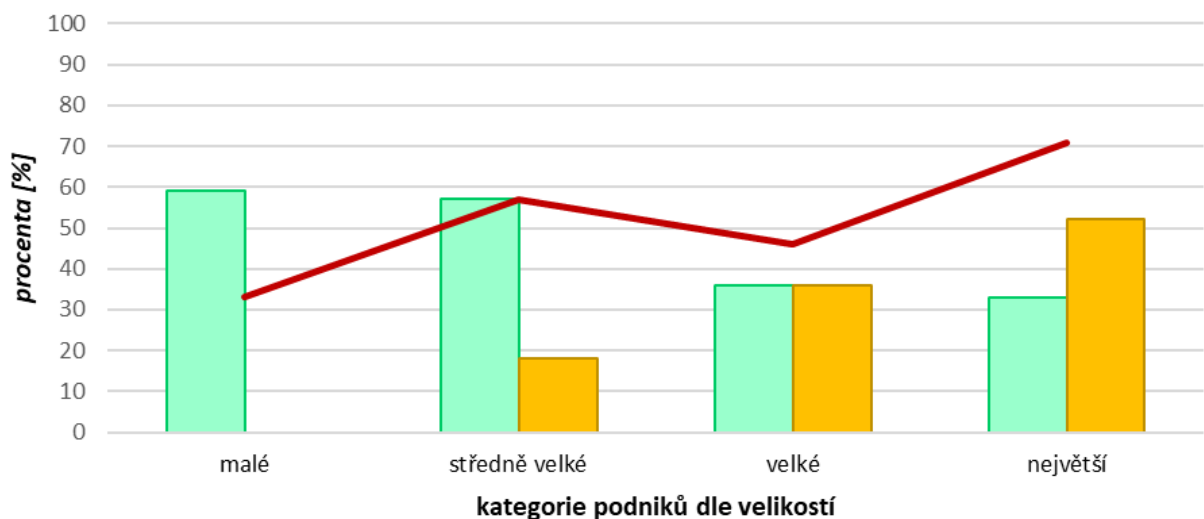

* v různém poměru: do 30 %, 40-60 % nebo 70-100 %)

Hnojení

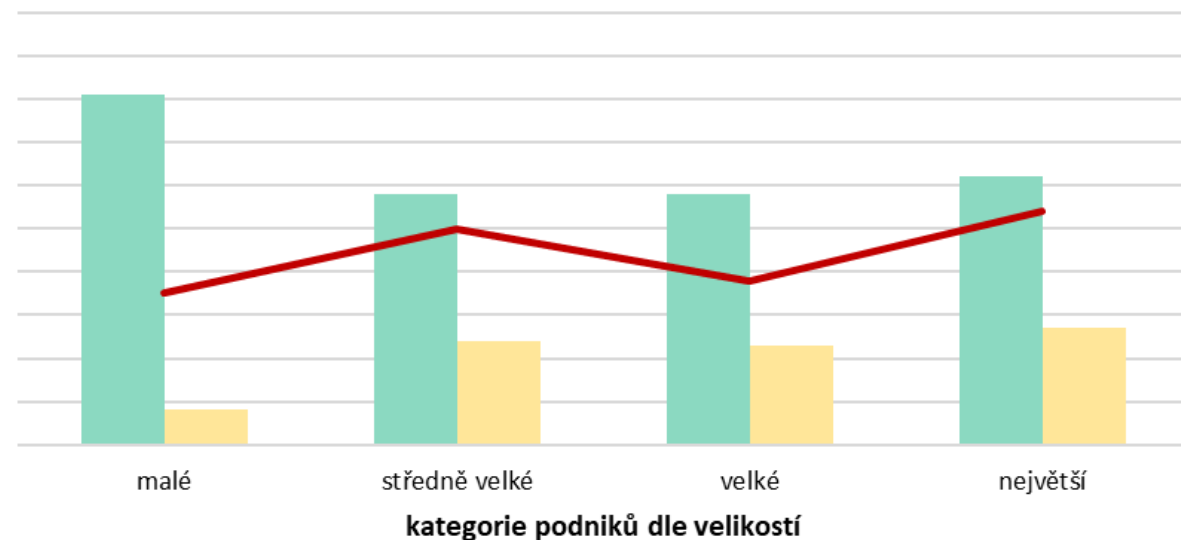
- Potvrzuje se dlouhodobý trend → **větší podniky více inklinují k nevyhovujícímu stavu pH půd** než podniky malé.
- U podniků v roce 2021 (ve srovnání s r. 2020) lepší stav půd z pohledu pH.

Stav půd s potřebou vápnění >1 t CaO/ha
(výsledky 2020)

■ podnik má 0 % orné půdy s potřebou vápnění >1 t CaO/ha (aktuální zpráva AZZP)
■ výměra orné půdy s potřebou vápnění >1 t CaO/ha se mezi cykly zvýšila (došlo ke zhoršení)
— vápnění probíhá v pravidelných cyklech (1x/3-5 let)

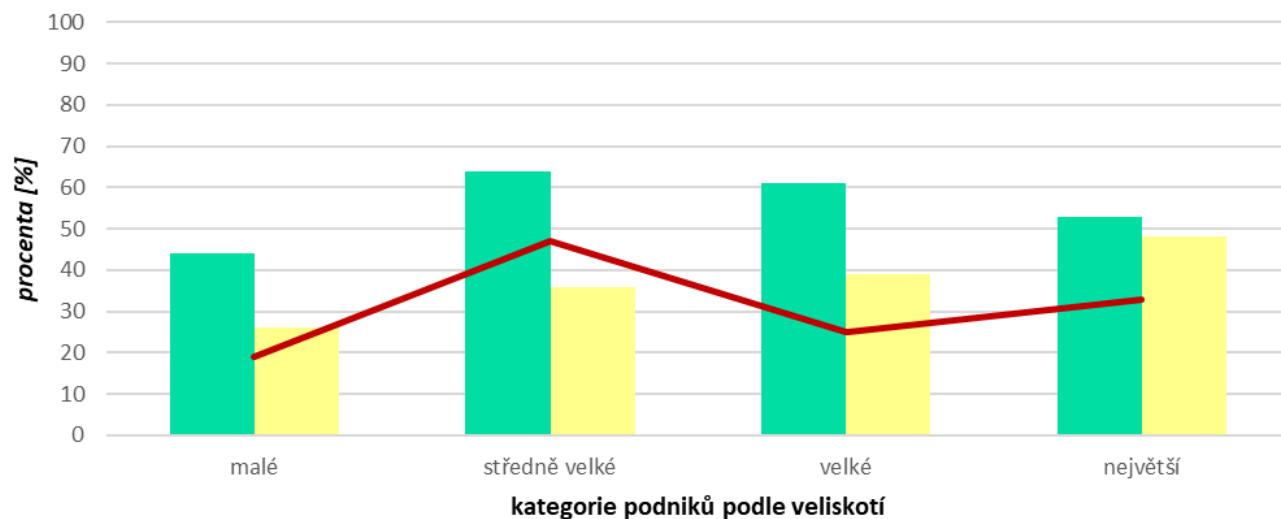
Stav půd s potřebou vápnění >1 t CaO/ha
(výsledky 2021)

■ podnik má 0 % orné půdy s potřebou vápnění >1 t CaO/ha (aktuální zpráva AZZP)
■ výměra orné půdy s potřebou vápnění >1 t CaO/ha se mezi cykly zvýšila (došlo ke zhoršení)
— vápnění probíhá v pravidelných cyklech (1x/3-5 let)

Stav půd s nízkým obsahem fosforu

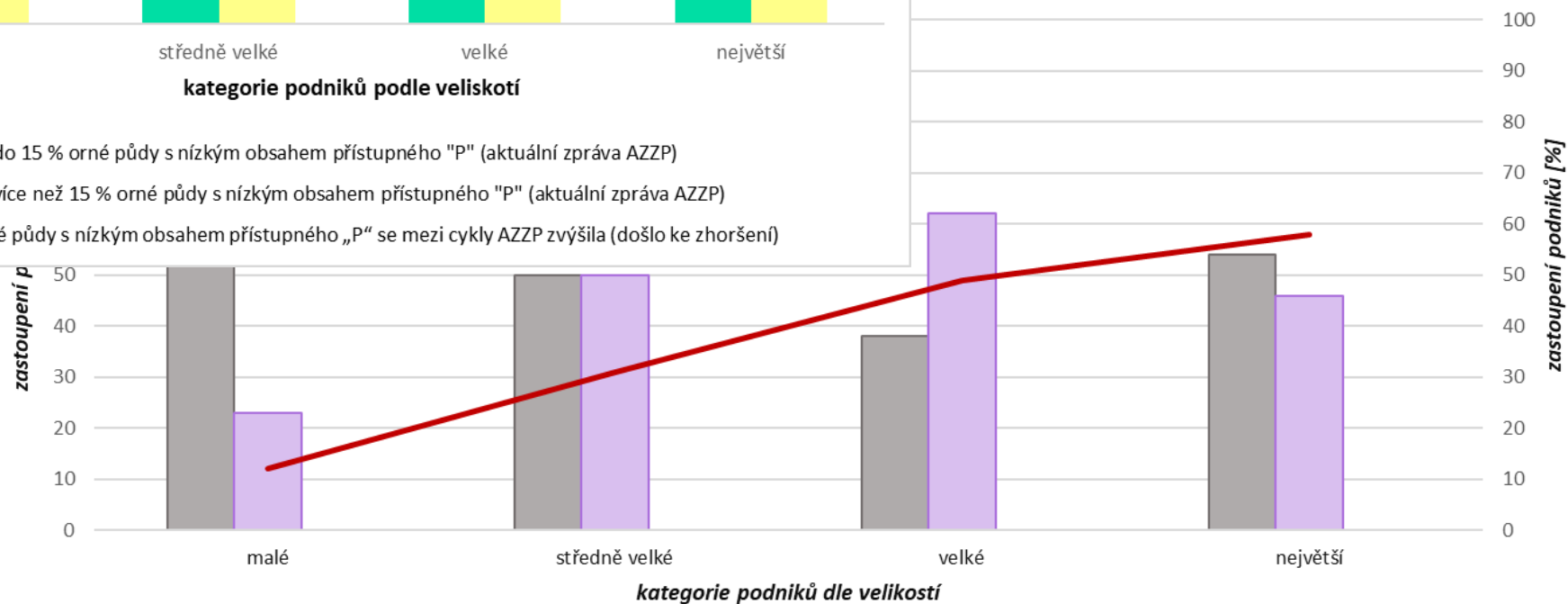
(výsledky 2020)

- podnik má do 15 % orné půdy s nízkým obsahem přístupného "P" (aktuální zpráva AZZP)
- podnik má více než 15 % orné půdy s nízkým obsahem přístupného "P" (aktuální zpráva AZZP)
- výměra orné půdy s nízkým obsahem přístupného „P“ se mezi cykly AZZP zvýšila (došlo ke zhoršení)

úroveň „P“ → na více než 15 % orné půdy dotazovaných.

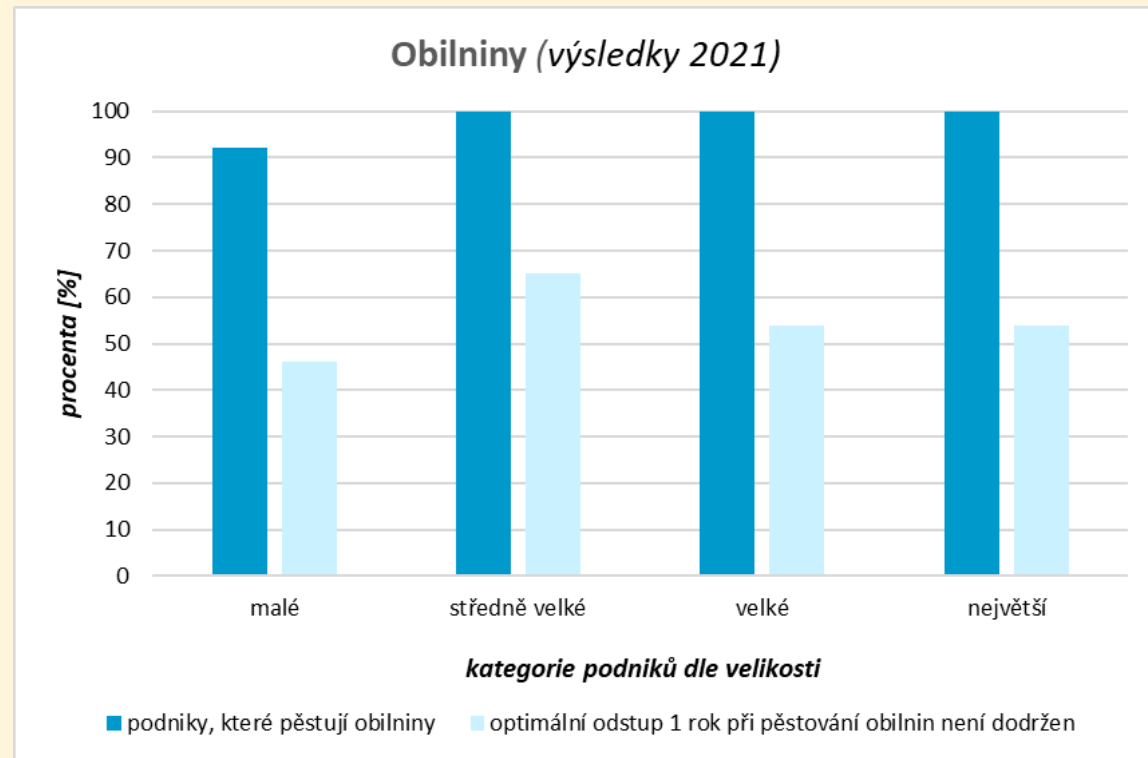
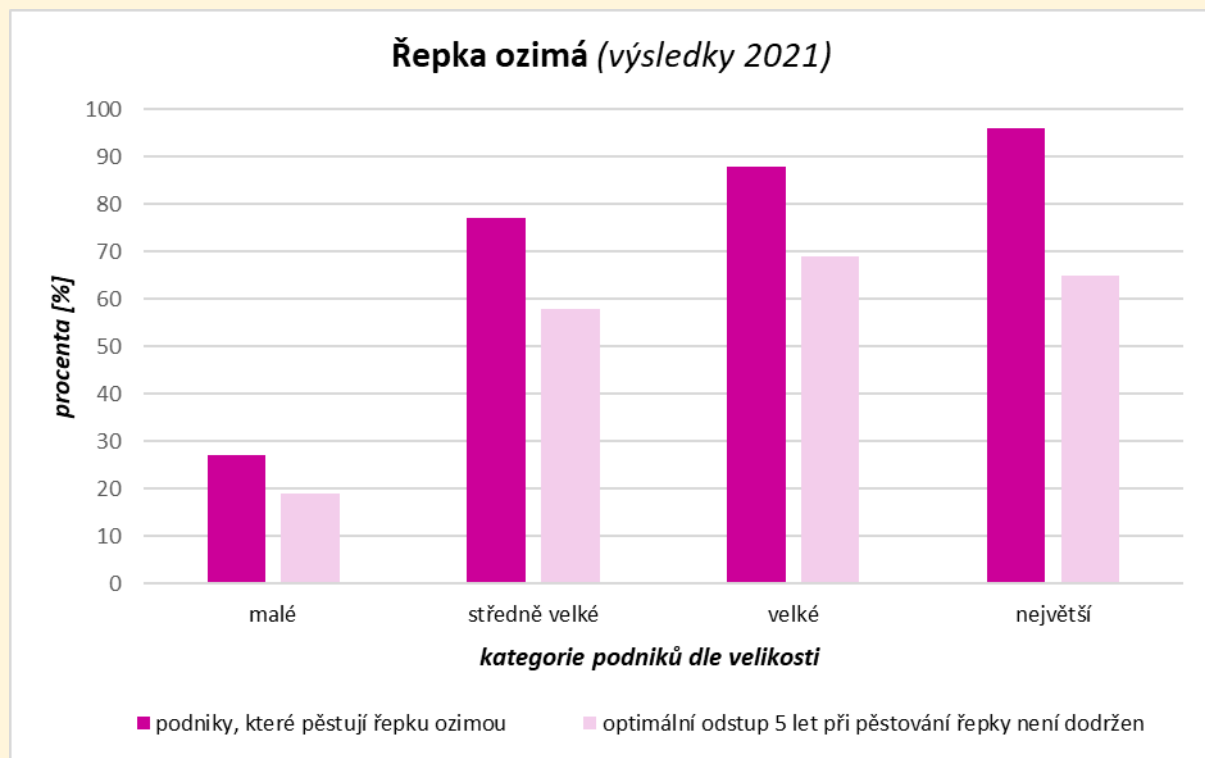
Stav půd s nízkým obsahem fosforu

- podnik má do 15 % orné půdy s nízkým obsahem přístupného "P" (aktuální zpráva AZZP)
- podnik má více než 15 % orné půdy s nízkým obsahem přístupného "P" (aktuální zpráva AZZP)
- výměra orné půdy s nízkým obsahem přístupného „P“ se mezi cykly AZZP zvýšila (došlo ke zhoršení)

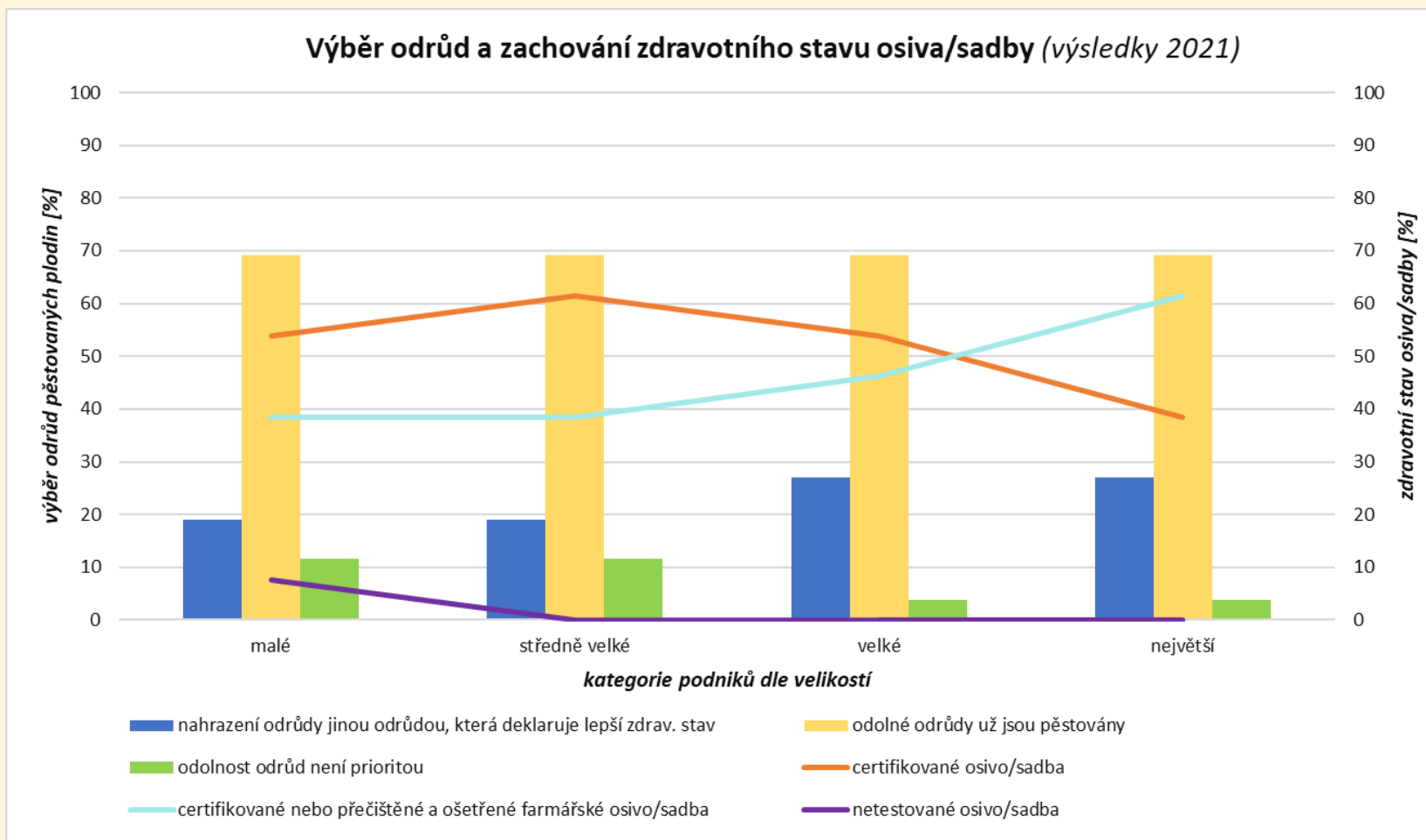
Pěstitelské strategie

- Potvrzují se výsledky z předešlého roku šetření:
Malé podniky pěstují převážně obilniny a jeteloviny, středně velké a velké podniky obilniny, řepku, jeteloviny, kukuřici a největší podniky obilniny, řepku, jeteloviny, kukuřici a luskoviny.
- (NE) Dodržování požadovaných časových odstupů.

Pěstitelské strategie

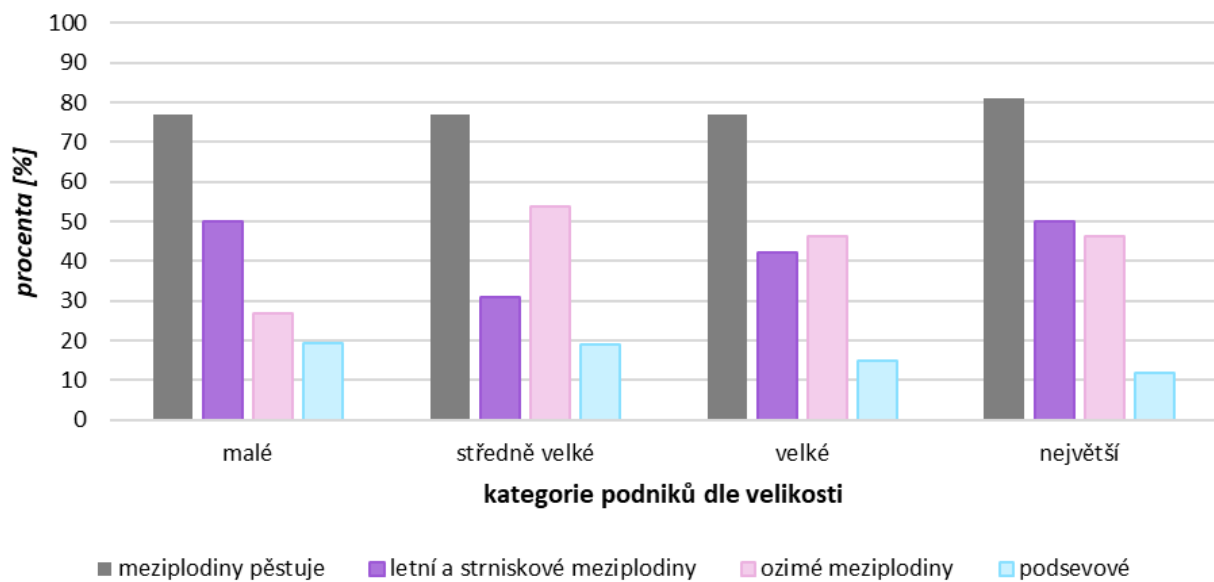
- Šetřením v roce 2021 se potvrzuje dlouhodobý trend zájmu zemědělců o pěstování odolných odrůd a využití zdravého osiva/sadby

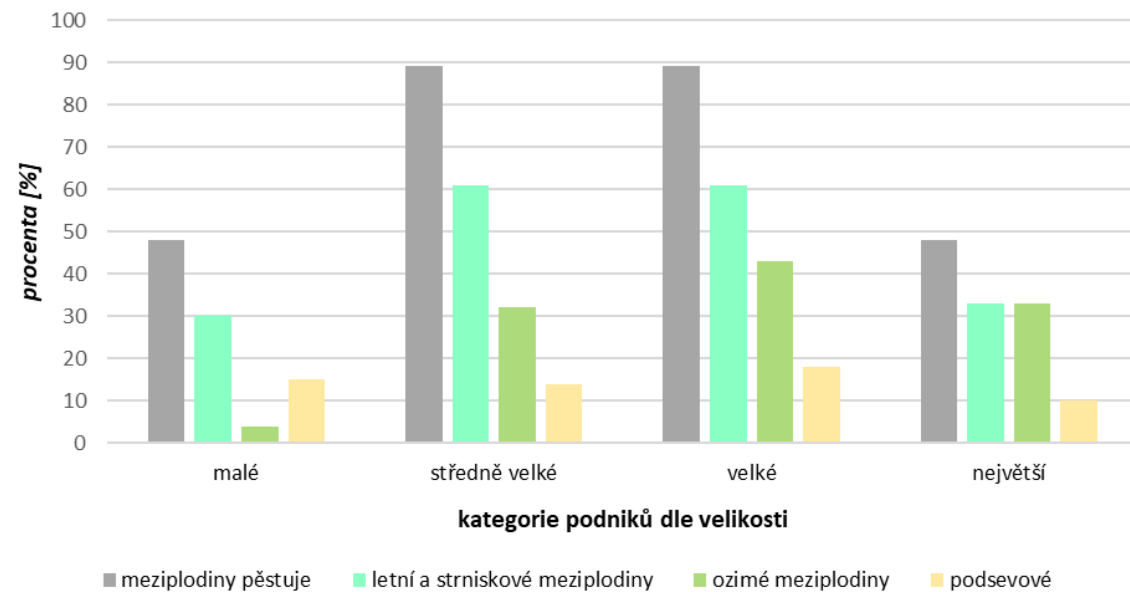
Pěstitelské strategie

- Podle výsledků z roku 2021 pěstuje **meziplodiny** téměř 80 % podniků v každé velikostní kategorii.
- **Potvrzuje se nižší využití podsevových meziplodin.**

Pěstování meziplodin (výsledky 2021)

Pěstování meziplodin (výsledky 2020)

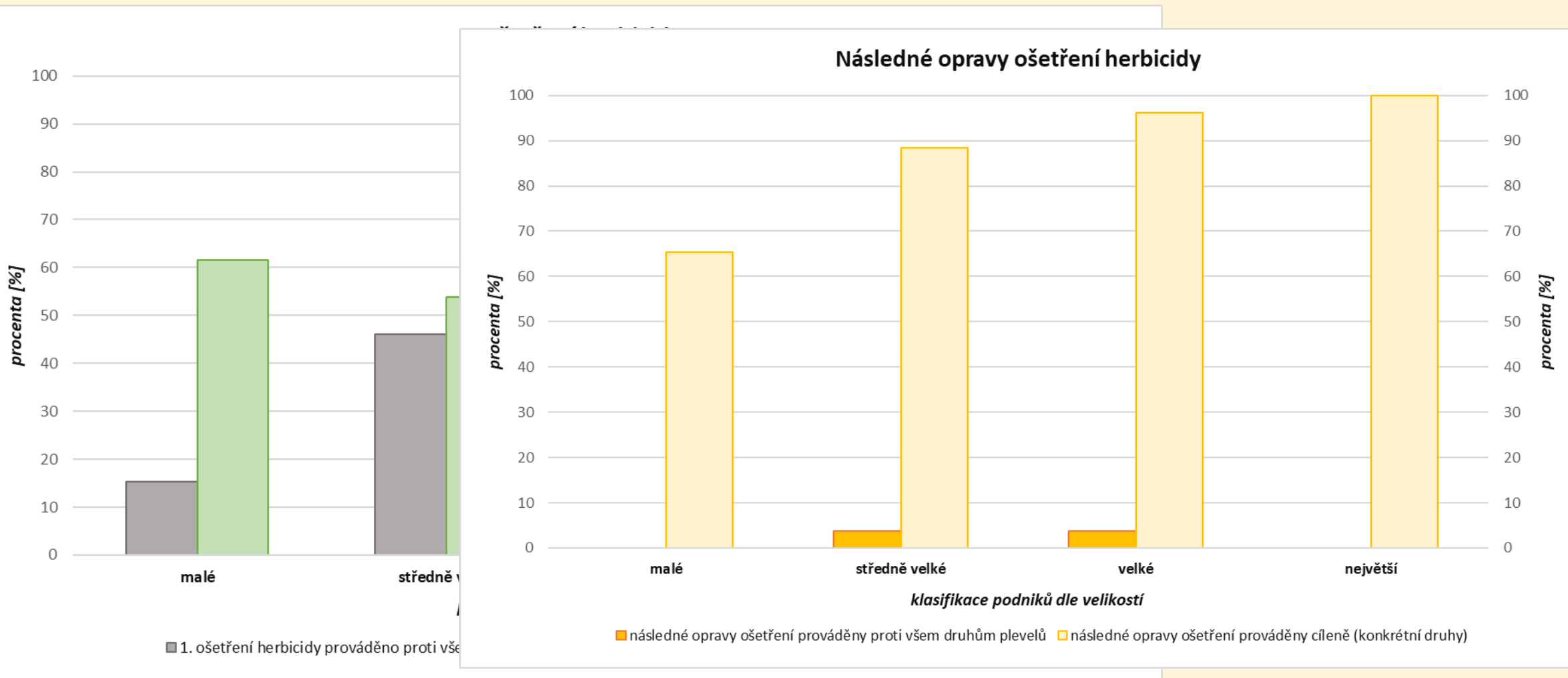

POR

- **Výběr POR** → potvrzují se výsledky z předešlého roku šetření
- U **3/4** dotazovaných podniků **vybírá POR agronom**, a to na základě omezení POR dle místa a účelu použití tak, aby byly co nejšetrnější.
- Při výběru POR dále zemědělci zohledňují účinnost a zkušenosti s přípravkem, cenu ošetření/ha, reziduální účinek přípravku pro následnou plodinu, aplikační dávku, ochrannou lhůtu nebo možnost zapojení přípravku do tank-mixu
- U **1/4** dotazovaných podniků zajišťují **výběr POR poradci**.

POR

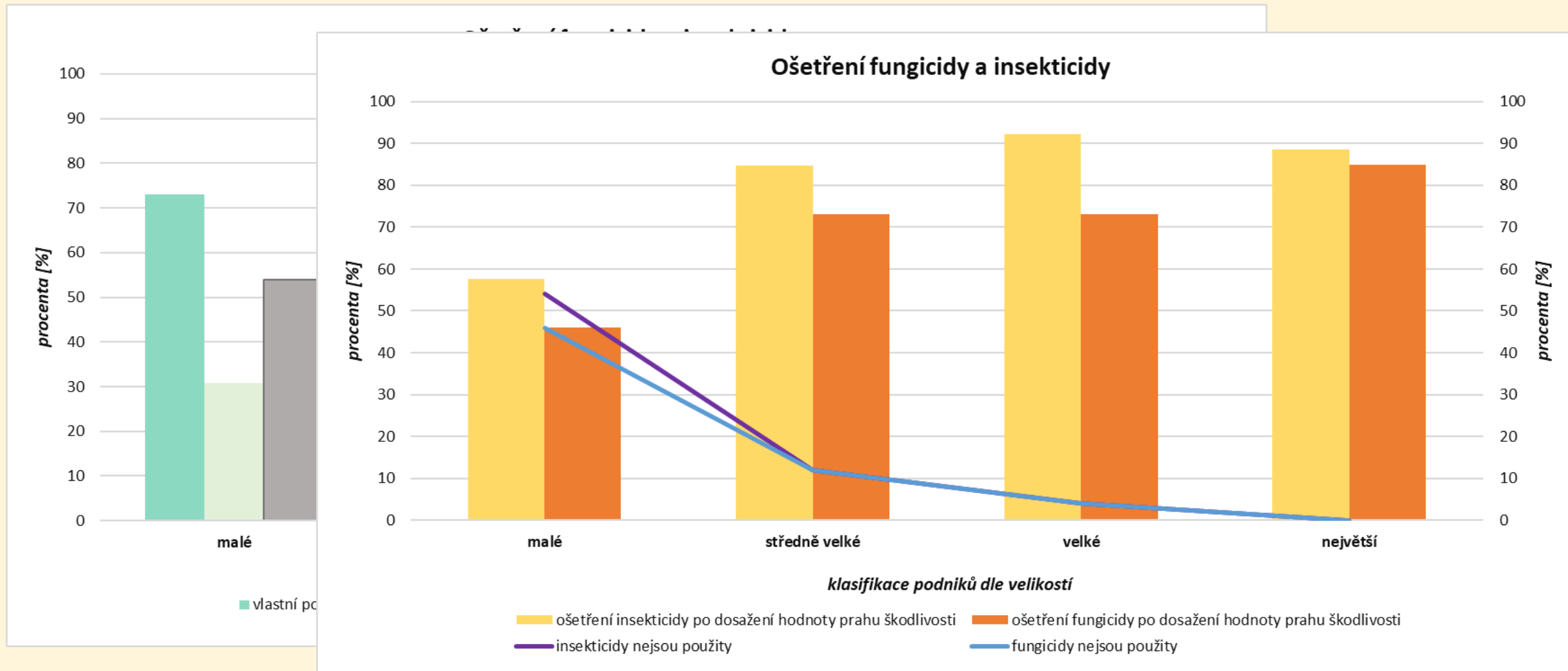
➤ Ošetřování herbicidy

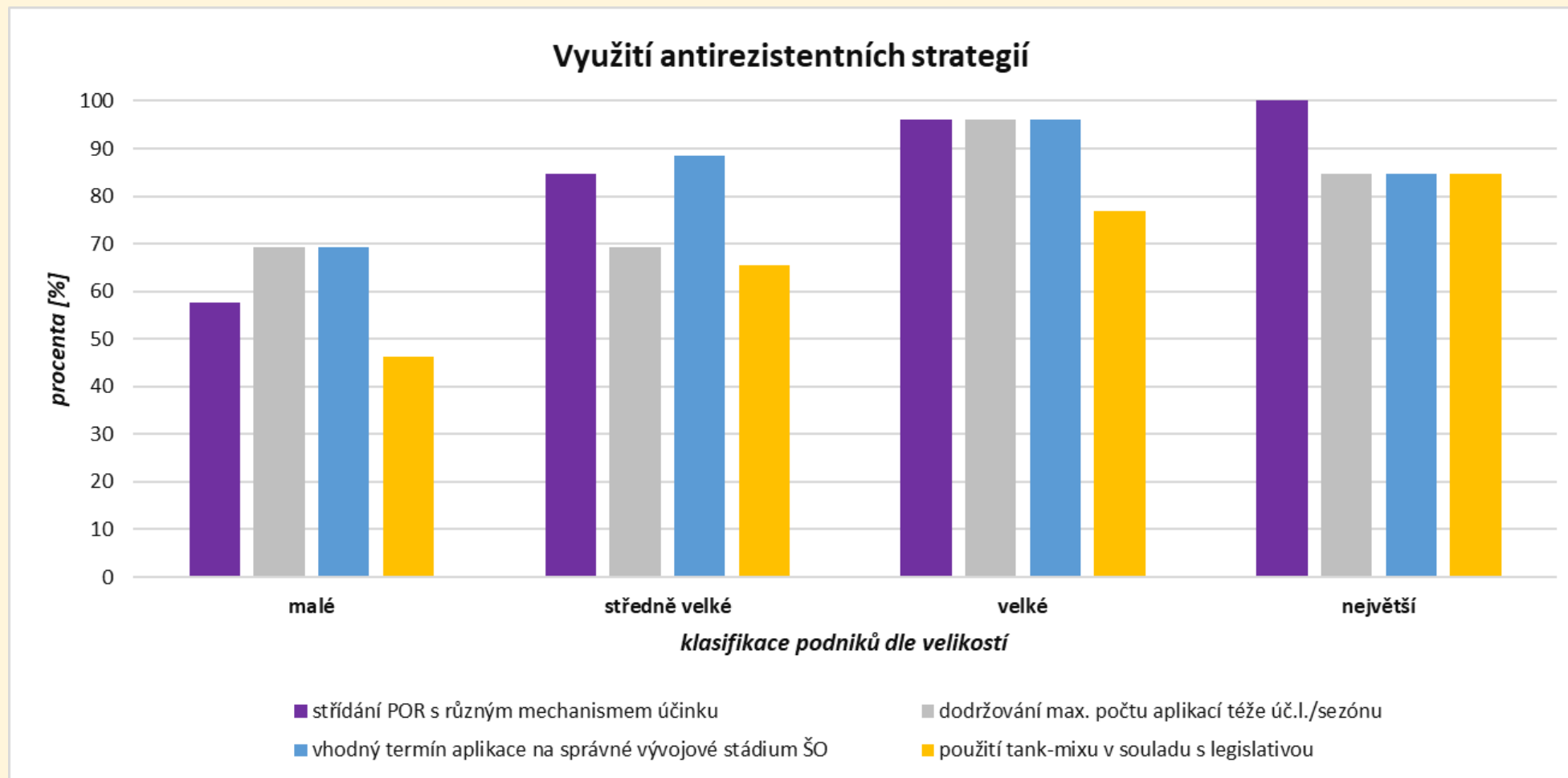
POR

➤ Ošetřování insekticidy a fungicidy

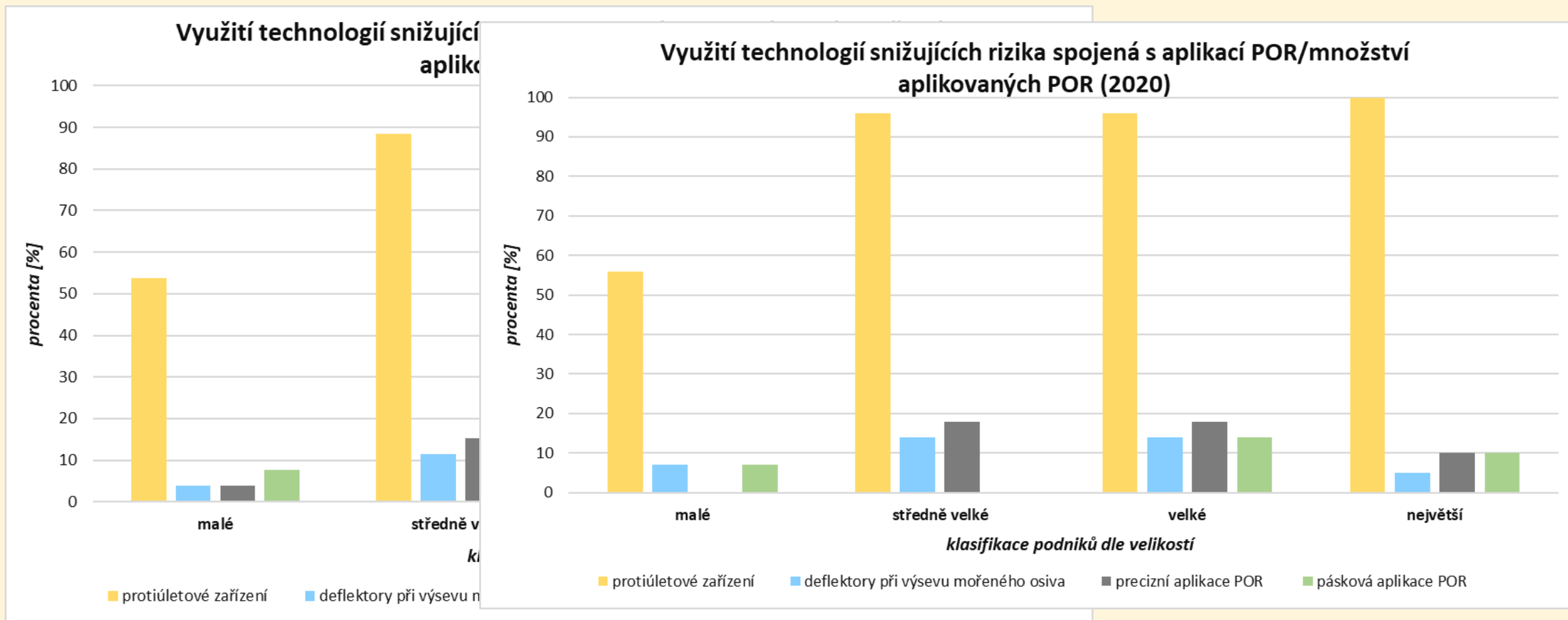
POR

- **Antirezistentní strategie** jsou zemědělci respektovány a plněny.

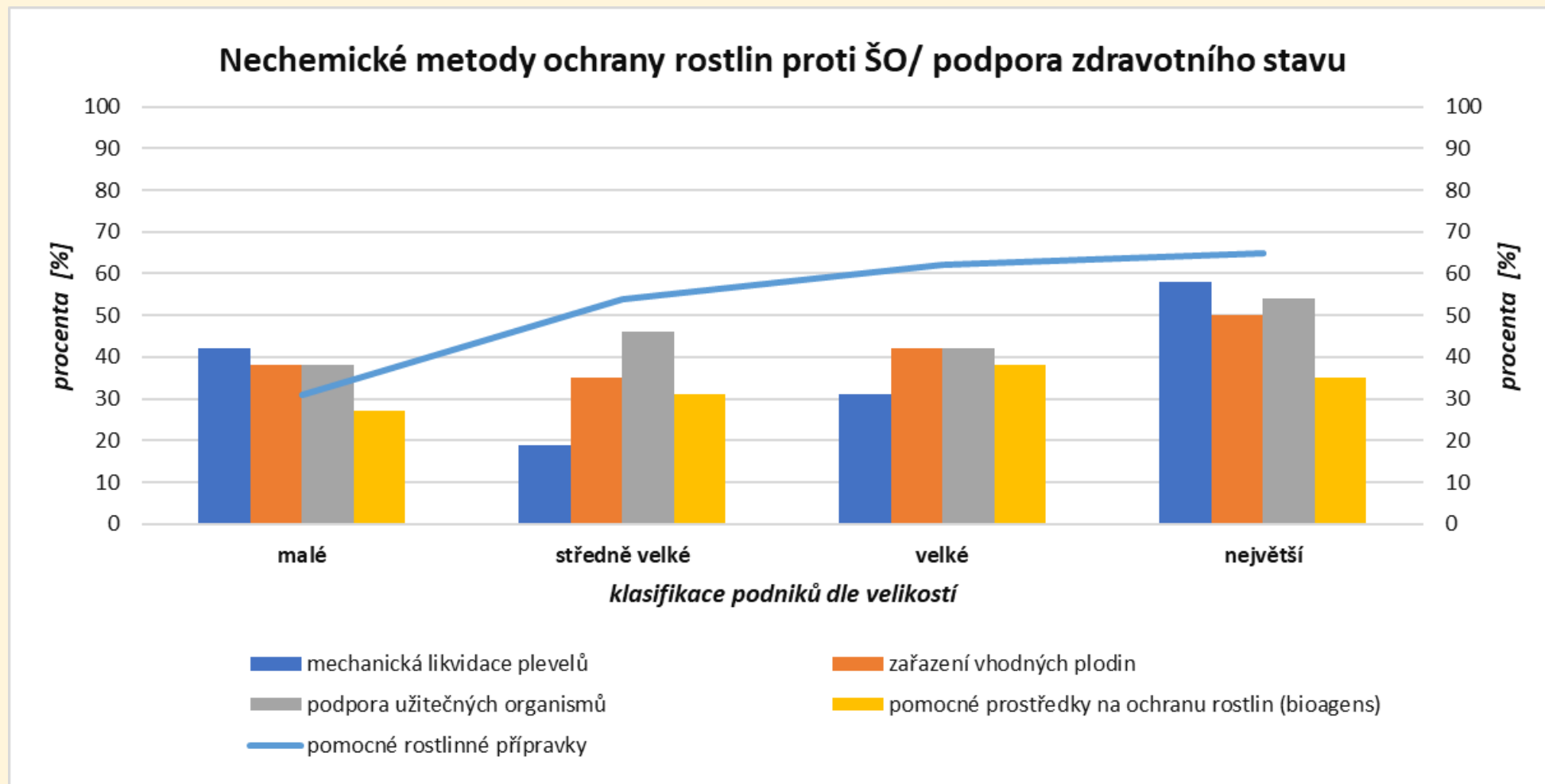
POR

- **Potvrzuje se nízké využití technologií, kterými je možné snížit rizika spojená s aplikací POR**

POR

- Potvrzuje se trend **nízkého** využití nechemických metod na ochranu rostlin.

Výsledky

Informace z praxe

V oblasti půdy

- Zemědělci se z **pohledu IOR v oblasti půdy** nejčastěji potýkají s klimatickými a ekonomickými faktory, ale také s některými právně závaznými pravidly pro hospodaření a nastavením zemědělské politiky.

klimatické faktory – extrémní výkyvy počasí → půdy se stávají náchylnější k utužení, erozi i acidifikaci → zásadní problém nedostatek organické hmoty v půdě + nedostatek zaměstnanců

*ekonomické faktory – **malá podpora živočišné výroby a její nedostatečná schopnost konkurovat levným dovozům** → nedostatek kvalitního organického hnojiva a nízké zastoupení víceletých pícnin a krmných plodin. **Nedostatek finančních prostředků pro: nákup nových strojů (např. pro strip-till, střídání orby a minimalizace), technologií využívaných v precizním zemědělství, vápnění či optimalizaci zásobování půd fosforem***

*nastavení pravidel pro hospodaření – **majetkoprávní vztahy, protierozní opatření, monitoringu půd a zmenšování půdních bloků** (technologie precizního zemědělství).*

V oblasti hnojení

- Zemědělci se **z pohledu IOR v oblasti hnojení** nejčastěji potýkají s ekonomickými faktory, krátkými výpovědními lhůtami pachtovních smluv, časovými limity a klimatickými faktory, ale také s některými právně závaznými pravidly pro hospodaření.

*ekonomické faktory – **Vysoká pořizovací cena hnojiv** a náklady spojení s jejich aplikací + nestabilita v oblasti pronájmů pozemků → nejistota návratnosti vložených investic. **Stav živočišné výroby** – nedostatek statkových hnojiv, jako přirozeného zdroje živin.*

*časové limity a klimatické faktory – **Nedostatek zaměstnanců a strojů** + výkyvy počasí → obtížnost skloubení všech potřebných zásahů při snaze dodržet agrotechnické termíny (vápnění, hnojení organickými statkovými hnojivy).*

nastavení pravidel pro hospodaření – Nastavení podmínek pro uložení tuhých statkových hnojiv na zemědělské půdě.

V oblasti pěstitelských strategií

- Prvovýrobci byli dotazováni na praktické informace, které se týkaly **osevních postupů**.

*Pominou-li zemědělci skutečnosti, které nemohou ovlivnit, jsou se svými osevními postupy více méně spokojeni → „**musí se chovat trzně, jinak nebudou mít šanci přežít**“.*

Osevní postupy se mezi zemědělci vyskytují 2 až 10 honné, nejčastější jsou pak OP 4 honné. Někteří prvovýrobci vytváří v rámci jednoho podniku 2 nebo 3 typy osevních postupů, příčinou je zejména nutnost řešit erozně ohrožené pozemky, pozemky nacházející se v pásmech ochrany vod, přemnoženou černou a spárkatou zvěř nebo tak činí z organizačních důvodů (vzdálenost skladů atp.).

Spektrum pěstovaných plodin nejvíce ovlivňuje poptávka a cena zemědělských komodit, půdně klimatické podmínky, přítomnost/nepřítomnost živočišné výroby a bioplynové stanice → ke zlepšení stavu by mohla vést změna v nastavení dotační a celkově zemědělské politiky.

*Prvovýrobci by ve svých osevních postupech **uvítali více zlepšujících plodin** (jetelovin, plodin vázajících vzdušný dusík), **brambor**, ale také **některých speciálních plodin**.*

V oblasti použití POR

- **Při aplikaci POR** se prvovýrobci potýkají se změnou klimatu, omezeními v podmínkách použití POR a nedostatkem zaměstnanců.

Změna klimatu → nárůst tlaku škodlivých organismů → dosahování hodnot prahu škodlivosti u škodlivých organismů, které se na daných lokalitách běžně nevyskytovaly nebo se vyskytovaly jen v omezené míře.

Problematiky úbytku povolených POR → za zásadní považují zemědělci dostatečný časový předstih u informací o ukončení prodeje a použití přípravků. Vhodné by bylo poskytování informací o adekvátní náhradě či praktickém řešení situace za zachování nákladů, kvality produkce a výnosu → pokusy založené nezávislými organizacemi podpořené nezávislým poradenstvím a praktické školení zemědělců.

Nedostatek zaměstnanců → časový pres při snaze dodržet optimální termíny ošetření.

***Nechemické způsoby ochrany** → nesrovnatelně nižší účinnost oproti POR (je obtížné udržet kvalitu produkce) a vysoké náklady. Vzhledem k situaci by podle zemědělců bylo vhodné mít o nechemických způsobech ochrany více praxí podložených informací, včetně kalkulace jejich nákladů.*

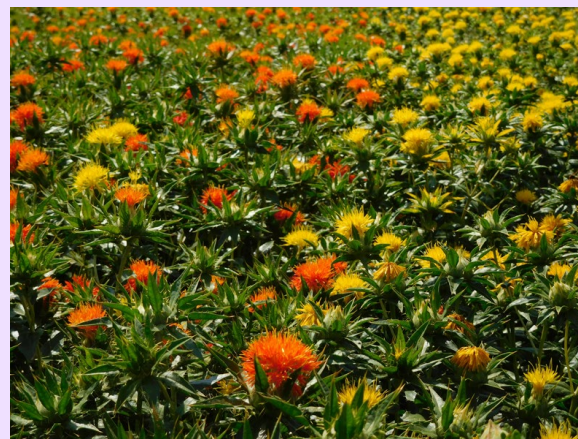
Závěr

V praxi by bylo vhodné stimulovat:

- ✓ využití účinnějších protierozních opatření, udržení stavu pH půd,
- ✓ nastolení vyrovnané zásoby živin v půdě a zvyšování obsahu organické hmoty v půdě,
- ✓ dodržování požadovaných časových odstupů při pěstování jednotlivých plodin a rozšiřování spektra pěstovaných plodin,
- ✓ využití prognostických modelů, monitoringu, prahů škodlivosti a využití nechemických způsobů ochrany rostlin, včetně ověřování jejich účinnosti a rozšiřování takto získaných informací.

Závěr

V případě malých podniků dosáhla celková míra využití IOR **57 %**, u středně velkých podniků **58 %**, u velkých podniků **58 %** a u největších podniků **60 %**.

Závěrečná zpráva IOR

<https://eagri.cz/public/web/ukzuz/portal/skodlive-organismy/integrovana-ochrana-rostlin/dodrzovani-obecných-zasad-ior/>

Děkuji za pozornost

